

(המשך מעמוד 9)

ששרון יכניס אותו למתנה דריכות, הוא לא התברר".

ארליך נחשב בעיני רבים כאדם השפוי היחיד בממשלה, אך אחד ממקורביו טוען כי לא היה לו העו להשתמש בכוח שבידו. כשאותו מקורב נשאל מדוע לא נתן ארליך פומבי למה שהוא יודע על אריק שרון, ויכוח עם הממשלה דרך העיתונות. וכי הוא, ארליך, לא היה פותח את הפה נגד שרון לולא פתח שרון את הפה נגד הממשלה. אך האמת היא שארליך לא רצה לר"ח עם בגין. כוחו של ארליך היה בשנים האחרונות ביחסיו עם ראש הממשלה. אילו היה מעז לר"ח עם ראש הממשלה, היה מאבד את כוחו בממשלה. הוא נחשב כמליץ היחיד של הליברלים אצל בגין, וכאן היה כוחו. יחד עם זאת אין ותיקי המפלגה הליברלית שוכחים כי כאשר הוקם גז"ל ב-1965, היה ארליך מראשי המתנגדים לשותפות עם חרות. באותה תקופה פירסם בתאריך מאמר אישי חריף ביותר נגד בגין, שבו טען כי בגין הוא ימני ונזק, וכי עקרונותיו ודעותיו אינם מתאימים לעקרונות המפלגה הליברלית. הוא טען כי אין למיפלתו ולחיות שום דבר משותף, לא בהלך-הדרך לא בהשקפות. למעשה שאף ארליך, בתקופה הזו, לקואלציה עם המערך.

כאשר נבחר ב-1977 כחבר בממשלת ישראל, היה מעמדו איתן יותר מתמיד. הוא מונה לתפקיד שר-האוצר, חולל את המהפך הכלכלי המפורסם — ליברליזציה במיסחר במטבע-חוץ וביטול סמנהסיעות. זה היה המעשה הגדול היחיד של הליכוד בתקופה הראשונה, אך או החלה ההידרדרות של האינפלציה, שקוממה נגדו רבים. כתוצאה מכך, ירדה גם השפעתו בממשלה. ארליך טען אז כי אינו זוכה בניצובי עמדה, חברים במפלגתו יעצו לו עור לפני שקיבל עליו את

רדיוק שבוע ימים לפני שנפטר סגן-ראש הממשלה, שימחה ארליך, התקיימה פגישה חשאית בלישכתו של שריהתעשייה והמסחר גידעו פת. בפגישה השתתפה צמרת המפלגה הליברלית. היו שם שימחה ארליך עצמו, השר גידעו פת, שרי המישפטים משה ניסים, שריהתיירות אברהם שריר, וגיובר המפלגה ח"כ צבי רנר. כאותם ימים סערו הרוחות במדינה סביב הכרזתו של ארליך על מהלך המילחמה בלבנון וניהולה עליידי שריהביטחון לשעבר, אריאל שרון. אך לא זה היה נושא הפגישה. המשתתפים הליברלים דנו במה שנראה להם חשוב כאמת: המצב הפנימי במפלגה. על הריון הטיל את צילו השר שלא השתתף בפגישה: שרי האנרגיה יצחק מודעי. במרכז השיחה עמדה תביעתו של הח"כ צבי רנר, כי ועדת מינויים היא שתקבע את נושאי התפקידים מטעם המפלגה, עליפי יחסי כוחות כמוסדות המפלגה, והנציגים לא ייבחרו בבחירות חשאיות, כפי שנעשה עד כה.

רנר איים על חבריו, כי אם הם לא ייענו לתביעה שלו, הוא יעביר את קולותיו — אלה של איגוד העובדים הליברלים — אל האגף של מודעי, המוכן להסכים לתביעות האלה. בצורה כזאת יובטח למודעי רוב כמוסדות המפלגה.

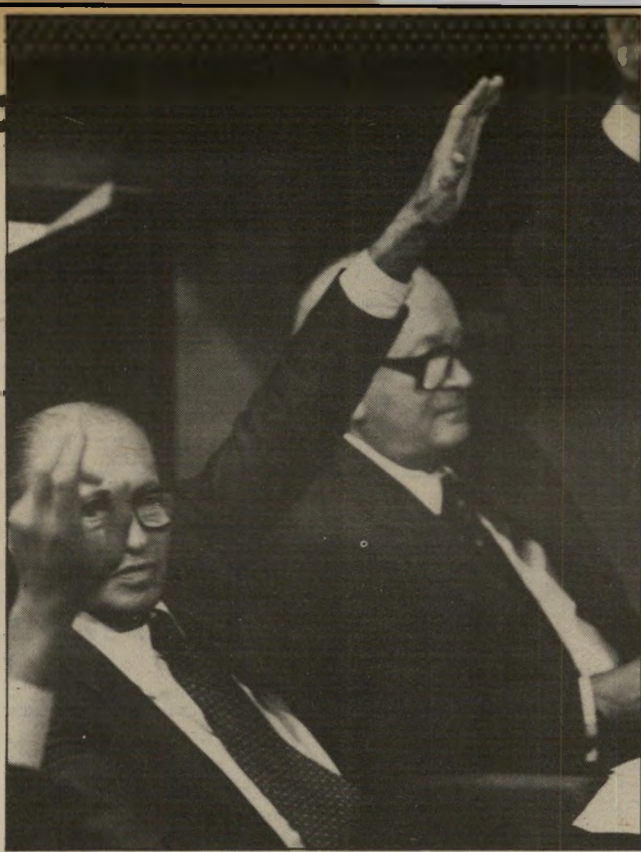
בהתערבותו של שימחה ארליך הוחלט לדחות את הריון. הוא נועד להתקיים ביום הראשון שבוע, כמה שעות לפני מותו של סגן-ראש הממשלה ומנהיגה של המפלגה הליברלית.

כיסא לא בטוח

כבר באמצע השבוע שעבר, כאשר נודע על מחלתו של ארליך, היה ברור במפלגה הליברלית כי הפור נפל, ואילו אם יישאר ארליך בחיים, הוא כבר לא יחזור לפעילות פוליטית. ההתרוצצות במפלגה התחילה כבר כאשר שכב המנהיג על ערש דווי. הליברלים נתונים במשבר קשה ומתמשך, הנמשך כבר יותר משלוש שנים. עד לוועידת המפלגה האחרונה נראו הכרזים ברורים, פחות או יותר. אך אז, כאביב 1980, נפלה ההפתעה, כאשר הצליח יצחק מודעי להשיג רוב במפלגה, ונבחר למישרה הרמה ביותר: יו"ר נשיאות המפלגה. היו שהספירו את ארליך, אך הוא לא ויתר בקלות. ארליך נלחם על מעמדו, כשהוא זוכה לגיבוי של סיעת שריירפת. תולדות המפלגה הליברלית בשלוש השנים האחרונות, הן למעשה תולדות המאבק שבין מודעי לבין ארליך.

אך אם סבור מודעי שעתה, כשנפטר יריבו הגדול, הוא יירש את מקומו באופן חלק, הוא טועה.

מודעי דחק את עצמו לפינה, כשהקים לעצמו את סיעת החמישה שלו, כשמצטרפים אליו הח"כים פנחס גולדשטיין, פסח גרופר, יהודה פרח

הקרב על הירושנה

וכני שליטא. הוא אינו יכול עתה להיחשב כמנהיג המפלגה, אלא רק כמייצג סיעה מסוימת בתוכה. בנסיבות מסוימות עשוי מודעי לזכות גם בתמיכתם של הח"כים יצחק ברמן וזיגמון, וגם רנר תמוך בו אם ייענה מודעי לתביעותיו. אך גם השגת רוב במפלגה עשויה להיות זמנית, וגם אם יירש מודעי את ארליך, לא יהיה בטוח על כיסאו.

מן העבר השני של המיתרס ניצב הטוען השני לכתר, גידעו פת. האיש החזק בסיעה הוא אמנם אברהם שריר, אבל שריר מעדיף להוריד פרופיל. שריר מוטרד מאוד מן הרימו הציבורי שלו בתקופה האחרונה, והוא רוצה להישאר, לעת עתה, בעמדת המתנה נוחה. לצד שלוש הסיעות שהוזכרו כבר — סיעת מודעי, סיעת שריירפת ואיגוד העובדים הליברלי, קיימת גם הסיעה הרביעית, זו של השר משה ניסים. יתכן ששתי הסיעות העיקריות המשתתפות במאבק הירושנה — זו של מודעי וזו של שריר, יעדיפו את ניסים כמועמד פשרה, וכמי שאפשר לסלקו

בכך רגע שבו יהיה נוח להתחיל במאבק הממשי על השליטון במפלגה. אך זוהי, בינתיים אפשרות תיאורטית. ל"איש החזק" בליברלים, אברהם שריר, אין אמון רב בנסים.

הטוענים לכתר

על הסרק במפלגה הליברלית, עומדים עתה כמה מינויים: של יו"ר המפלגה, של סגן-ראש הממשלה, של שריהתקלאות, והמינוי של שרה דרוון כשר בממשלה.

סגן-ראש הממשלה: הטואן העיקרי לכתר יהיה משה ניסים. מכל שרי הליברלים, ניסים הוא המקורב ביותר לבגין. ניסים הצליח להתחבב על בגין כנאמנותו ובהערצתו לראש הממשלה, האהוב מאוד אומריהן סביבו. בגין גם יודע כי עמדתו הפוליטית של ניסים קרובות מאוד לעמדות של האגף הניצי ביותר בתנועת החרות. אך יתכן מאוד

שהליברלים יוותרו על איוש המישרה של סגן-ראש הממשלה, ויסכימו שהיה רק סגן אחד — איש חרות — לראש הממשלה.

על מינוי זה צריכה להחליט החטיבה הליברלית בסיעת הליכוד בכנסת.

שר החקלאות: פסח גרופר טועה אם הוא סבור שתפקיד שרי החקלאות ינשור לחיקו כפרי בשל, ובלי מאבק. הבחירה לתפקיד זה טעונה אישור מרכז המפלגה, ואין שום ודאות שגרופר — איש סיעת מודעי — יזכה ברוב במרכז המפלגה. אנשי סיעת שריירפת יסכימו לכך משקבוצת מודעי יהיו שני שרים בממשלה, רק כתנאי שישולם להם תשלום פוליטי.

מינוי שרה דרוון: מינויה של שרה דרוון עשוי להיות חלק מהעיסקה, שבמיסגרתה תסכים סיעת שריירפת למינוי של גרופר. אך לא מן הנמנע כי במקרה זה תתבע הסיעה מינוי של סגן-שר נוסף משורותיה, במסגרת המיכסה המגיעה לליברלים.

יו"ר המפלגה: יתכן מאוד שלפחות בתקופה הקרובה לא ימונה יו"ר למפלגה הליברלית, במקומו של שימחה ארליך. מודעי יכול להסכים למצב כזה, שבו אין יו"ר, והוא עצמו נושא בתפקיד העליון במפלגה. גם אנשי שריירפת יוכלו להסכים לכך. התואר של מודעי הוא ריק מתוכו, אם אין לו רוב כמוסדות המפלגה.

שני שמות נוספים מוזכרים עתה, מחוץ לסיעת המפלגה הליברלית בכנסת. אלה הם שמותיהם של עוז וייצמן ושל יו"ר הנהלת הסוכנות אריה דולצין. אין כל שחר לשמועות שדולצין ייקרא להיות יורשו של ארליך, אבל ייתכן מאוד שהוא ישותף בהנהגת המפלגה. כאשר לעוז וייצמן — הוא לא יבוא לליברלים.

כמו ארליך, שניחל מגעים עם וייצמן לפני מותו, כך עשה גם מנהיג אחר בליברלים, רודי שיפמן מסיעת מודעי, לפני מותו. אך עתה איש ממנהיגי הליברלים אינו מעוניין במנהיג חדש למפלגה, וקשה להניח גם שווייצמן יהיה מעוניין להיות מנהיג המפלגה הליברלית, תפקיד שלא יתן לו שום סיכוי במערכה על ראשות הממשלה.

כאשר למחול השדים שיתחולל עתה במפלגה הליברלית, צריך להזכיר אפשרות נוספת. שימחה ארליך היה במובנים רבים מנהיג נבון, שלמרות כל המשברים, ידע לשמור על אחדותה הרופפת של ברית-האינטרסניסים המרכיבה את המפלגה. בהיעדרו — עלולות כל המיסגרות להתרוצץ בתהליך הירגתי או מהיר — ולהתפרק. זה יכול להיות בכיוון של התמוגות בליכוד, או של טמיעה בחרות, כאשר כמה ח"כים שוליים נפלטים מהצורה, למרכז המפה הפוליטית.

שלמה סרנגל

לכיבורים, ושאף לשליטון. כוחו היה בקשריו עם ראש הממשלה וביכולתו לתווך בין הסיעות במפלגתו המפוררת.

פעם התבטא באונוי ידידי: "אני לא רוצה שילדי יתקרו ל"פוליטיקה", וזה מעיד יותר מאלף עדים מה היתה דעתו על עסקנות מפלגתית.

ליד מיטתו בבית-החולים שהו אשתו ובנו. בתו-שבוע הוועקה עוד ביום השישי שעבר מארצות-הברית. בעלה יונתן הגיע במוצאי-שבת. כבוקר היום הראשון אמרו הרופאים למיש פתחה ולעוזו, שהוה במשמרות ליד מיטתו, כי חלה הרעה במצבו. ביום הראשון אחר-צהריים היה ברור כי שעותיו ספורות. שימחה ארליך עצם את עיניו בסביבות שעה 9 בערב. שלא כדרכו התמיץ רק בדיקות ספורות את הכותרות של מבט לחדשות.

שרית ישי

ולאחרונה נהג לספר בדיחות על הגנרל הפולני ירוולסקי.

על שרתו הצבאי יש ויכוח. יש גירסה הטוענת כי לא שירת בצהל, מאחר שהיה בן 32 במלחמת-העצ"מאות. הוא עצמו טען כי היה טוראי, תחת פיקודו של דיין בתקופות כיבוש רמלה ולוד.

אחרי שעבר את ניתוח הלב הפתוח בארצות-הברית, טען שהוא מרגיש צעיר יותר ב-30 שנה, והעמים על לוחה-העבודה שלו פגישות נוספות. ביום השלישי שעבר, אחרי פגישת עבודה שוטפת עם עוזרו, עמיקס שפירא, נתפלי ניב, אריה זיף ומוזכירתו רפנה ברל-בא, על עוז וייצמן למישרדו. הם התחבבו בלבביות.

ארליך, הטבח הראשי של המפלגה הליברלית היה איש פשוט, שצמח מתחתית העסקונה אל הפיסגה. כל ימיו לא שאף לכבוד, לא שאף

שברחוב פינקס, וכי מעולם לא פגשו את ילדיו, למרות היכרותם הקרובה עם האיש.

האנשים שעברו איתו חיבבו אותו. הוא היה נהוג להאזין לבעיותיהם של העובדים, ובמישרדו המלכים ספורים כאילו נהג לעבור בעת הצורך גם בעזרה כספית מכיסו. נהגו מזה חמש שנים, יצג גונרלמן, מספר כי כאשר היה מגיע עם ארליך לאירוע מסויים, היה נשלח להכות ב'בחר צדדי, לא היה ארליך מהסס לגעור במארח, אלא אם חייב כך הפרוטוקול. כאשר שהה בחו"ל, נהג להזמין את המאבטחים שלו על חשבונו לארוחות. כאשר בא למישרד-החקלאות היה מעשורו הראשון לבטל את המנועלים והאזעקות, שהנהיג שם שרון לפניו. למרות הנצטייר בעיני הציבור כאיש חסר-הומור, יודעים מקורביו לספר כי היה לו אוסף בדיחות פולניות,

זו היתה מכה קשה עבורו. הוא העמיד פנים כאילו לא השפיע הרב על בריאותו, אך ההידרדרות במצבו הגופני חלה בתקופת היותו שריהאוצר.

אוסף בדיחות פולניות

ארליך היה איש-משפחה למופת. רצינותו, צילה, אמרה עליו כי הוא השכיל להפריד בין פוליטיקה למיש פחה. הוא היה אחד השרים היחידים שהקפיד לחזור ככל לילה מירושלים לביתו בתל-אביב, הוא לא לן בכירה אלא במיקרים בודדים.

הוא הפריד את מישפחתו לחלוטין מהייו הציבוריים. אנשים המקורבים אליו במפלגה מזה שלושים שנה מספרים כי מעולם לא הוזמנו לביתו

היבוק חירות והליברלים

נודע ארליך נאחז בידו בן חירות והליברלים, נוצרו במהלך השנים יחסי ידידות עמוקים בינו לבין ראש הממשלה מנחם בגין.

תפקיד שריהאוצר לסרב לתפקיד ולקחת את תיק שריהמיסחר-יה תעשייה או את תפקיד יושב-ראש ועדת-הכספים. ארליך סירב. הוא קיווה כי בעזרת עוזרו, יחזקאל פלומין, יצליח להשתלט על המישרד. שנתיים אחרי שנכנס לתפקיד נאלץ להרים ידיים ולהעביר את תיק-האוצר לייגאל הורביץ.